nem ⁊ fletū exultationem infundis. Sed quia ſupra queſiuit (quis conſurget mihi aduerſus ⁊c. aut quis ſtabit mecū ⁊c.) poſſent forte rñdere multi vł oēs ꝑlati nos ſtam⁹ cū dño. vñ ꝓbat ꝯſequēter. ꝙ nō ē verū dicēs (Nūqd adheret tibi) .i. ſtat tecū ⁊ ꝑ te (ſedes iniqtatis) .i. cathedra peſtilētie de qua in pſ. j. in qua ſedēt oēs reges ⁊ ꝑlati iniqui quaſi dicat nō adherēt tibi. ꝫ potius ſunt ꝯ te (qui fingis) .i. emollis ⁊ tractabilē ⁊ tollerabilē facis (dolorē vł laborē in ꝑcepto tuo) .ſ. in ꝑcepto charitatis in quo oēs cōiungis ⁊ vnis tibi. vt cōiuncti inuicē atqꝫ tibi leuit̄ portēt ꝙ diſiuncti portare nō poſſunt ecōuerſo multi prelati nō fingūt nec emolliūt: imo indurāt ⁊ importabilē reddūt laborē in ſuo ꝑcepto qḋ cū auſteritate ⁊ duricia faciūt ſubditꝭ ⁊ ꝑ hoc diuidūt eos ꝑ ſciſmata ⁊ murmuratōes. Ezechiel. xxxiiij. Cū auſteritate imperabitis ⁊ cū potētia ⁊ diſperſe ſunt oues mee ⁊ ex hoc manifeſte ſequit̄ ꝙ tales nō adherēt deo nec ſtant cū deo qꝛ ipſe dicit. Math. xij. Qui nō ē mecū ꝯ me ē. ⁊ ꝗ nō colligit mecū diſꝑgit. Et quō ſūt ſedes iniqtatis ſubiūgit (captabūt) .i. cape tentabūt ⁊ deſiderabūt. ꝗd diuitias. delicias ⁊ honores eccliaſticos (in animā) .i. ꝯ aiam (iuſti) xpi. ꝗ dedit aiam ſuā ad emēduꝫ illa ꝗ ipſi ambiūt (⁊ ſanguinē inno. cōdē.) .i. particeps eorū ꝗ ꝯdemnauerūt ſanguinē xpi. qꝛ ſicut dicit Glo. ſup illud pſ. dederūt in eſcā. m. fel. Aug. cōtemptor ſedentis in celo grauius peccat ꝙ ꝗ crucifixit ambulantē in terra ⁊ hꝫ facit ſedes iniqtatis. vel ſic (captabunt in a. iuſti) .ſ. cuiuſcūqꝫ vt eū ad pctm̄ trahant vel vt ei aliter noceāt quia cōtraria ē vita eius vite ipoꝝ. vñ dicūt illud. Sap. ij. Circūueniamus iuſtū qm̄ inutilis ē nobis ⁊ contrarius operib⁹ nr̄is ⁊c. (⁊ ſanguinē inno. ꝯdē.) male iudicādo. Ecce hic arguuntur iudices eccleſie de duobus de iniquitate cum dicit (captabunt in animā iu) ⁊c. de iiuſticia cum dicit. (⁊ ſanguinē inno. condē.) ꝗ duo ꝓhibent̄ Leui. xix. Nō facies quod iniquū eſt. nec iniuſte iudicabis. Nō tm̄ autē de iſtis iudicibus ſed de multis communiter poteſt dici (capta. in. a. iuſti.) qꝛ de caſu alteri⁹ gaudēt. Eſaie. xiiij. Abietes quoqꝫ letate ſunt ſup te et cedri libani. ⁊ dicent tibi: et tu vulneratus es ſicut ⁊ nos nr̄i ſimilis effectus es. ꝑ abietes que ſunt infructuoſe. peccatores infructuoſi intelligūtur ꝑ cedros ſupbi (et ſan. inno. condē.) detrahendo. Danie. xiij. Sic fatui filij iſrael nō iudicātes neqꝫ qḋ verū eſt cognoſcentes condēnaſtis filiam iſrael. tale autem detractorū iniquorum multiplicite r.

R Judiciū detractoꝝ dicit̄ iniquū multiplicit̄.

Judiciū iniquum eſt quoniam a nō ſuo iudice factuꝫ ē Exo. ij. Quis cōſtituit te ꝑncipem et iudicem ſuper nos Roma. xiiij. Tu quis es qui iudicas alienū ſeruū. ſuo domino ſtat aut cadit.

Item quoniam idem eſt teſtis et iudex. Job. xiij. Nunquid faciem eius accipitis et pro deo iudicare nitimini ſolus deus eſt iudex et teſtis ſimul. Jeremie. xxiij. Ego ſum teſtis et iudex.

Item qꝛ dat ſententiam ſine teſtib⁹ pluribus quaꝫ vno nō iurato. Deut. xix. Nō ſtabit teſtis vnus ꝯ aliquem ꝗcquid illud peccati ⁊ facinoris fuerit. ſed in ore duorū aut trium teſtium ſtabit omne verbum.

Itē fit ſine examinatione teſtium. Job. xxxj. cauſā quā neſciebā diligenter inueſtigabam. Deutro. xix. Cunqꝫ diligentiſſime ꝑſcrutātes inuenerint falſū teſtē ⁊c. Per hoc habet̄ ꝙ diligētiſſime ſunt examinandi teſtes.

Itē qꝛ nō admittit fortiora teſtimonia ad contrarium.

Item quia iudicant per coniecturas leuiſſimas ⁊ qñqꝫ facientes magis ad contrariū vt cum iudicant ypocritam quia bene facit: ⁊ inter hec omnia dicit vir iuſtus (factus eſt mihi dñs in refugium) pſ. tu es refugiū meū a tribu. ꝗ circū. me (⁊ deus meus in adiutoriū ſpei mee) fit dñs i refugium vt a malo recedamus. fit (in adiutoriū) vt bonū faciamus quoniam adiutor ⁊ ꝓtector noſter eſt adiutor i bonis agendis. ꝓtector a malis nō faciēdis. ⁊ dicit (in adiutoriū ſpei) quod ſupra duob⁹ modis expoſitū ē. Spes aūt diuerſimode ſm̄ diuerſos actus adiuuatur. Secūdū eñ ꝙ ſpes mala eſt iuuatur timore ad molendū deus autem timor dicitur. Geñ. xxxj. Niſi deus patrꝭ mei ⁊ timor

L Spes multiplicit̄ adiuuatur ſm̄ diuerſos actus.

Jſaac. j. riſus aſſuiſſet tibi. ⁊c. Item ne luxurietur in preſumptionē timore frenatur. Sap. xvij. Timor eſt preſumptionis adiutorium. Item quia ſpes eſt anchora. Hebreorū. vj. Juuatur funiculis charitatis ad retinendum nauem vite noſtre ne flatibus feratur tentationū. Iteꝫ quia pigra eſt ſpes noſtra indiget funiculis verborū. Eccli. xij. Uerba ſapientum quaſi ſtimuli. Item alis conſolationū Eſa. xl. Conſolamini conſo. po. meus dicit deus veſter (⁊ reddet illis ⁊c.) In hoc verſu tria verba ponit per que notantur quantitas et qualitas et perennitas pene. per (reddet) notatur quantitas. Apoca. xviij. Quantū glorificauit ſe ⁊ in delitijs fuit tantū date ei tor. ⁊ lu. Ecce redditio. vnde dicit (⁊ reddet il. iniqtatem ipſorum) per hoc quod dicit (⁊ in malicia eorū diſꝑ. eos) notatur qualitas pene. Sap. xj. Per que peccat quis per hec ⁊ puniet̄ per hoc qḋ ſimplr̄ addit (diſperdet de⁹) notatur perennitas. qꝛ de⁹ ſimplex ⁊ ꝑennis ſiue etern⁹. Itē diſꝑdere ē diſiunctos ꝑdere. hodie fere oēs diſſociati ſunt ⁊ diſiūcti. j. Thimo. ſine affectiōe ſine federe. Itē bis dicit (diſꝑdet) qꝛ in corꝑe ⁊ in aīa perdet Jere. xvij. Duplici contritione contere eos. Luce. xij. Diuidet eum ⁊c. ſ. in tres ꝑtes caro detur vermibus. anima demonibus poſſeſſio alienis heredibus. Eccleſiaſtici. x. Cum morietur homo hereditabit vermes ſerpentes beſtias. Uermes de carne ſerpentes inferni. ſcilicet demones. de anima beſtias. id eſt vaſtias ſcilicꝫ homines vaſtatores de poſſeſſione. hec etiam tria notantur ſupra in pſ. vbi dicitur introibūt in inferiora terre tue in ma. gla. par. vul. erūt. introibūt in inferiora terre id ē ſepulcra. quo ad corpus tradentur in manus gladij. i. ſentētie diuine quo ad animam. partes vulpium erunt quo ad poſſeſſiones.

Pſalmus XCIIII

V Enite exultem⁹ domino iubilem⁹ deo ſalutari noſtro. Pſ. xciiij i

Titulus (laus cantici ipſi dauid) in precedenti pſ. egit ꝺ dānatione maloꝝ que erit in ſecūdo aduētu. in hoc autem pſ. agit de ꝑmo aduentu. ⁊ de beneficijs in eo collatꝭ vt quos non attrahunt cōminationes. attrahant ſaltē beneficia ⁊ ꝓmiſſiones ⁊ per hoc mouet nos ad laudeꝫ xpi Unde is eſt ſenſus tituli (laus) iſta (cantici) id eſt exultationis ⁊ deuotionis ſit (ipſi dauid) id eſt xpo ⁊ per hoc pꝫ intentio que eſt monere ad laudem ⁊ exultationem. Modus bipartitus eſt. Primo ꝓpheta laudes dei deſcribens inuitat iudeos quos xpo reſiſtere preuidebat. Secundo ipſe xp̄s monet eoſdem iudeos ne obdurentur ⁊ cōtingat eis vt patribus ibi (Nolite obdurare) Inuitans ergo iudeos qui erant increduli. Primo incipit a fide ⁊ hortatur eos ad fidem dicens (Uenite) paſſibus fidei quia ꝑ fideꝫ appropinquatur chriſto quia per fideꝫ aſſimilamur ei qḋ eſt appropinquare. Secundo quia de chriſti aduentu ⁊ ꝑdicatione dolebant. inuitat eos ad exultationem ſpiritualem cum dicit (exultemus domino) chriſto cui exultauit infans. Luce. j. vt adiuit ſalutationem marie eliſabeth. exultauit infans in vtero eius. cui etiam exultauit abraaꝫ ſenex. vnde dicit dominus iudeis non exultantibus ſed dolentibus. Joh. viij. Abraam pater veſter exultauit vt vidi. m. vi. ⁊ gauiſus eſt. Tercio inuitat eos ad laudem cordis que ex exultatione ſequit̄. vnde dicit (iubilem⁹ deo) et merito (quia ſalutari noſtro) vnde vocatus ē ieſus dicente angelo. Mathe. ij. Ipſe autem ſaluum faciet populum ſuum a peccatis eorum quid autem ſit iubilus vel iubilare ſatis ſupra habitum eſt. Quarto inuitat ad laudeꝫ oris cum ſubiungit.

A Allegorice.

Preoccupem⁹ faciē eius in confeſſione ⁊ in pſalmis iubilemus ei. a

Preoccupemus faciem eius) id eſt preueniamus eū iudicaturum (in confeſſione) laudis ⁊ peccatorū illā laudātes. nos accuſantes. qꝛ vt dicit glo. ꝯfeſſio peccati ad laudē ꝑtinet inocētis. Joſ. vij. da gloriā deo ⁊ ꝯfitē. has duas ꝯfeſſiōes nō faciebāt iudei ꝫ poti⁹ ſe laudabāt et xpꝫ accu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ſabāt dicētes. Joh. viij. Nos ex fornicatiõe nõ ſumꝰ nati vnū patrē habemꝰ deū. ⁊ poſt nõne bñdicimus nos qꝛ ſa‑ma. es ⁊ de. habes. Quinto inuitat ad laudē opeꝝ cuꝫ ad‑dit (⁊ in pſ. iubi. ei.) .i. in bonis opibꝰ ſeruiamꝰ ei in leticia ⁊ exultatione mētis lꝫ nõ fecerūt iudei vñ dicebat eis dñs Joh. viij. Si filij abrae eſtis opa abra. fa. Nunc autē que‑ri. me interficere hominē q̄ veritatem lo. ſ. vobis.

3 ¶ Quoniam deus magnus dominꝰ. ⁊ rex magnus ſuper omnes deos. quoniam non repellit dominus plebem ſuam.

B Laudādus ē dñs mutipli‑ciratio ne. ¶ Hic oñdit q̄re laudādus ē dñs. ⁊ pmo laudādus eſt qꝛ ſumme bonus. vñ dicit (qm̄ deus) Secūdo qꝛ ſuū ē dñiū vñ addit (magnꝰ dñs) ij. Paral. ij. Magnus ē dñs deus noſter ſup om. deos. q̄s ergo poterit ꝑualere vt edificet ei dignā domū. Tercio qꝛ hꝫ regiā poteſtatem. vñ ſubdit (⁊ rex magnus ſup oēs deos) nūcupationis. i. ſup ydola. ſu‑per etiā deos. adoptionis. i. ſup ſanctos ⁊ ſup oēs deos ꝑ lationis. Quarto quia benignus. vnde dicit.

¶ Quia in manu eius ſunt omnes fines ter‑
4 re. ⁊ altitudines montium ipſius ſunt.

¶ Nõ re. dñs) imo ſuſcipiet ⁊ cõſeruabit (ple. ſuā) iudai‑cā. hāc nõ repellit dñs ex toto. ⁊ ſi ei ramus fractꝰ ſit. Ro‑ma. xj. radix tñ manet ⁊ reliq̄e ſalue fient ⁊ ꝯuertentur vt dr̄ Eſa. x. Roma. xj. Nõ repulit dñs plebē ſuā quā preſci‑uit. Et nota ꝙ ſm̄ vnā lr̄am nõ ē h̄ hec clauſula. qꝛ nõ re‑pellit dñs ple. ſuā ſm̄ aliā vero ē dico ꝙ nõ (repellet) ſed ꝯſeruabit. qꝛ (i ma. eiꝰ ſūt o. fi. t.) ad lr̄am. i. in ſuſtentatõe ⁊ defenſiõe illius. Eſa. xl. Quis appendit tribꝰ digitꝭ mo. t. ⁊ li. in põ. mõ. ⁊c̄. Quinto qꝛ excelſus ⁊ altus ē. vnõ dicit (⁊ alti. mõ) .i. angeloꝝ (ipſius ſunt) Sexto quia ipſe poſ‑ſidet vniuerſa. vnde dicit.

¶ Quoniam ipſiꝰ eſt mare ⁊ ipſe fecit illud
5 ⁊ ſiccam manus eius firmauerunt.

¶ Ipſius eſt ma.) ad lr̄am (⁊ ipē fe. illud) Job. xxvj. In fortitudine eius repente maria cõgregata ſunt vl' (mare) .i. mūdus q̄ ſuus ē. Joh. j. In ꝓpria venit ⁊ ſui. e. nõ rece‑pe. Septimo qꝛ ē creator ⁊ cõditor vniuerſaꝝ creaturaꝝ qđ notaꝛ cū dicit (⁊ ipē fe. illud) ⁊ cū addit ⁊ (ſiccā) .i. ter‑rā (manus eiꝰ for.) .i. opatio filij dei ſi de pr̄e loquiꝛ (ma‑nus eiꝰ) .i. filius q̄ ē manus patris ⁊ potētia vel (ſiccam) .i. eccleſiā ſitientē ymbrē doctrine eiꝰ ita inuitauit ad lau‑dē. ſ; qꝛ multi grauati pctõꝝ ſarcina laudare nõ poſſunt. ideo reuocat ꝯſequēter iudeos ad penitentiaꝫ. Et primo ad fidē que prima eſt in iuſtificatione impij cum dicit.

¶ Venite adoremus ⁊ procidamus ⁊ plo‑
6 remus ante dominum qui fecit noſ. quia ip‑
ſe eſt deus noſter.

¶ Venite) ſicut ſupra paſſibus fidei. Secūdo ad cultum dei cū dicit (adoremꝰ) Tercio ad humilitatē cū dicit ⁊ (ꝓ‑cidamus añ deū) Quarto ad gemitū cū dicit (ploremꝰ) Quinto quo fine credit (añ deū) nõ corā hoibus. Sexto quare (qꝛ dñs deus no.) dñs timēdus (deus) colēdꝰ (no‑ſter) amādus ⁊ vt maiorē confidentiam ſumamus.

7 ¶ Et nos populus paſcue eius: ⁊ oues ma‑
nus eius.

¶ Nos ſumus populꝰ paſ. eiꝰ) quē pauit māna in deſer‑to (⁊ oues manus eius) .i. domeſtice ⁊ ſub manu eius nu‑trite. vñ confidere poſſumꝰ ꝙ nos ad eū reuertētes ſuſci‑piet ad penitentiā. ⁊ hoc ſub conditione ſequenti.

8 ¶ Hodie ſi vocem eiꝰ audieritis: nolite ob‑
durare corda veſtra.

¶ Vo. eius) quē p me veſtris auribꝰ intonat o iudei. q. d. añ poteratis vos excuſare p ignorantiā ſ; ſi mõ nõ audie‑ritis manifeſta eritꝰ malicia ignorātes quidē digni ſūt ve‑nia malicioſi vero nõ hoc mõ ꝑdicabat eis petrus Actu. iij. dicēs Actorē vite interemiſtis quem deus ſuſcitauit a mortuis cuiꝰ nos teſtes ſumꝰ ⁊ infra ⁊ nūc fratres ſcio qꝛ p ignorantiā feciſtis ⁊c̄. Penitemini igiꝛ ⁊ reuertimini vt deleanꝛ pctā veſtra. ⁊ poſtea adducit auctoritatē legis di‑cēs moyſes quidē dicit. qm̄ ꝓphetā ſuſcitabit vobis domi‑nus deꝰ veſter de fratribꝰ veſtris tāq̄ȝ meipm̄ audietis iu‑xta oīa q̄ locutus fuerit vobis. erit oīs aīa quecūq̄ȝ nõ au‑dierit ꝓphetā illū exterminabiꝛ de plebe. Moraliter (ve‑nite) inuitatoriū ē. nõ põt aūt vere dicere (venite) niſi qui iam viā intrauit mandatoꝝ alioq̄n magis dꝫ dicere ite q̄ȝ venite. q̄ aūt iā viā mandatoꝝ dei iceperit currere. dꝫ ali‑os inuitare ⁊ dicere (venite) Apo. in fi. q̄ audiuit dicat ve‑ni. dr̄ aūt iſte pſ. in ꝑncipio matutinaꝝ q̄ de nocte cantan‑de ſunt. ⁊ tūc ſunt hoies ſomnulenti ⁊ pigri quare dicitur eis (venite) q. d. nõ dormite nõ pigritemini. Job. xxxviij. Vbi eras cū me laudarēt aſtra matutina ⁊ iubilarēt oīs filij dei. q. d. tu dormiebas tpe matutinaꝝ vel cor tuū erat alibi. quidā etiā ſurgūt ſ; cū tedio ⁊ accidia. vnđ ꝯ eos ad‑dit (exultemꝰ) pſ. introite in cõſpectu eius in exult. Eccli. xxxv. In oī dato hylarē fac vultū tuū ⁊ in exultatõe ſā‑ctifica decimas t. i. quicq̄d deo reddis alij exultāt ſed diſ‑ſoluta leticia ꝓpter qđ bñ addit (dño) pſ. letami in in dño ⁊ ex. iuſti. Itē (exultemꝰ) .i. extra ſaltemꝰ delecto. pſ. ma‑ne aſtabo tibi. Job. viij. Si diluculo ſurrexeris ad deum ⁊ oīpo. fueris dep̄. ⁊c̄. Aug. turpe ē xp̄iano ſi cū radius ſo‑lis in lecto inueniat ocioſū. Itē quidā ſunt q̄ veniunt ad matutinas. ſ; ibi nõ cantant: vel ſi cantāt vanitas magis mouet eos q̄ȝ deuotio ꝯ quos addit (iubilemꝰ deo) nõ di‑cit (dño) .q. metuendo. ſ; (deo) ſup oīa diligēdo. vñ addit (ſalutari nr̄o) ſ; qꝛ vt dr̄ in pſ. pctõri dixit deꝰ q̄re tu enar. iuſti. m. ⁊ Eccli. xv. Nõ eſt ſpecioſa laus in ore pctõris. bñ ſequiꝛ. de mūdatione q̄ fit p ꝯfeſſionē. vñ dicit (ꝑoccupe‑mus faciem eius in confeſſione) Et dicit preoccupemus quia facies irata in iudicio occupabit peccatores: ſicut in pſ. diciꝛ. vultus dñi. ſup fa. ma. vt p. de terra memoriā eo‑rū. ⁊ ita occupabit: ꝙ nõ poterunt effugere nec latere. vn. Apoc. vj. Dicēt mõ. ⁊ petris ca. ſuper nos ⁊ abſcõ. nos a fa. ſedē. ſup thro. ⁊ ab ira agni. qm̄ venit dies magnus ire ipſoꝝ ⁊ q̄s po. ſtare. hec aūt facies mõ põt ꝑoccupari ⁊ pa‑cificari in cõfeſſione pctõꝝ. vñ Prouerbio. xxviij. Qui ab‑ſcõdit ſcelera ſua non dirigeꝛ q̄ aūt ꝯfeſſus fuerit ⁊ re. ea miſericordiā cõſe. hoc ſignatū fuit Geneſ. xxxj. Vbi diciꝛ ꝙ iacob timēs occurſum eſau. ꝑmiſit ei munera. videlicet capras hyrcos oues ⁊ arietes camelos ⁊c̄. dixit eīn placa‑bo illū muneribus q̄ ꝑcedunt ⁊ poſtea videbo eū forſitan ꝓpiciabiꝛ mihi p capras ⁊ hyrcos intelligiꝛ cõfeſſio pctõ‑rū fetentiū in cõſpectu dñi ⁊ angeloꝝ. p oues ſimplicitas ꝯfitentiū. p arietes ⁊ camelos fortitudo ⁊ obediētia ſatiſ‑facientiū. q̄ ſatiſfactio in tribꝰ ꝯſiſtit. ſ. in ieiunio ⁊ elymoſyna ⁊ orõne. vñ addit (⁊ in pſ. iu. ei) in (pſal.) .i. in bonis opibꝰ q̄ȝtū ad ieiuniū ⁊ elymoſynam (iubi.) q̄ȝtū ad orõnē. Itē (ꝑoc‑cu. fa. e.) ne nos ꝑoccupet mors. Sap̄. xvij. Frequēter. n. ꝑoccupant peſſima redarguēte ꝯſciētia ꝓpter hoc cantat eccleſia in ꝑncipio quadrageſime emēdemus in meliꝰ qđ ignorāter peccauimꝰ ne ſubito ꝑoccupati die mortis q̄ra‑mus ſpaciū pnie ⁊ inuenire nõ poſſumꝰ. Reſpondēt etiā hec tria. ſ. ꝑoccupatio. confeſſio. pſalmodia. tribus ſuperi‑oribus ſcilicet (venite exul. iubi) ſm̄ tres ſtatus. incipiēti‑um. ꝓficientium. peruenientiū. debemus aūt ei confiteri ⁊ ſatiſfacere (quoniam ipē eſt deus) quia omnia pctā nr̄a ſcit. vnde qđ iam ſcit ei confiteri nõ eſt dubitandum (ma‑gnus dominus) qui poteſt vlciſci ſe de inimicꝭ ſuis (⁊ rex magnus ſuper omnes deos) qui ſibi ſeruientes ⁊ militan‑tes magnis ſtipendijs poteſt remunerare. ſi ergo ſuus es vel miles ⁊ tibi dominū vel regem vis eligere elige iſtum magnū ⁊ munificū cui ſicut dicit boetius. ſeruire regnare eſt cuius agi frenis ſumma libertas eſt ⁊ poſſet dicere pec‑cator verū eſt ꝙ (magnus eſt dominus ⁊ rex magnꝰ) ſed ideo ſupbus ⁊ indignās. vnde cum eum offenderim non auderem ad eum reſpicere ꝓpter hoc addit (qꝛ non repel‑lit dominus ple. ſuā (xp̄ianam quam ſibi emit ſuo ꝑcioſo ſanguine. Bern. Tanti emit vt amittere nõ velit. Quatu‑or aūt genera hominū nõ repellit dñs.

Moralit̄.

E Quatuor ge‑nera hoim ñ repellit dñs.

¶ Venientē Joh. vj. Eū qui venit ad me nõ eijciā foras.
¶ Orantem. pſ. Deprecationem eorum exaudiet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Querentem Eſa.xxx. Statim vt audierit rñdebit tibi.

¶ Pulſantez. Lu.xj. Pulſate ⁊ aperief vobis Poſſet adhuc aliq̃s dicere.timeo ad ipm redire qꝛ lȝ me recipiat ad miſc͛diam tamẽ dimittet me mori fame.cõtra qꝺ bene ſeq̃tur (qꝛ in ma.e.ſunt oẽs fi.terre) quaſi dicat ne timeas ei ſeruire:qꝛ ipẽ hȝ multas p̄bendas vacãtes.ps̄. Dñi eſt terra ⁊ ple.eius.nec tantũ p̄bendas:ſed etiã p̄lationes: quia (et alti.mon.).i.dignitates p̄latorũ ⁊ p̄ncipũ (ipſi⁹ ſunt) Prouer.viij. Per me reges regñt ⁊ legũ conditores iuſta decernũt per me p̄ncipes imperãt ⁊c. Dañ.iiij. Dixit baltbaſar ad nabuch. Septẽ tẽpora mutabunf ſup te donec ſciat ꝙ dñetur excelſus ſup regnũ hoim ⁊ cuicũq; voluerit det illud:vel ſic põt legi (in manu eius ſunt omẽs fi.terre.).i.mortes hominũ:vñ poteſt eos facere mori qñ vult Dañ.v. Habet flatũ tuũ in manu ſua (⁊ alti. mon.).i.prerogatiue ſanctorũ vel premia q̃ eis in celo p̄parauit (ipſius ſunt) vñ nec de meritis ſuis debent arrogãtes eſſe. nec de premijs debẽt p̄ſumere.ſed vtraq; dño attribuere. Jo.j. De plenitudine ei⁹ oẽs nos accepim⁹.⁊ gratiã p gr̄a.ſ.gr̄az p̄mioꝝ p gr̄a meritoꝝ.nec credat aliq̃s qꝺ eũ poſſit euadere (qñ ipſius ẽ ma.⁊ ipſe fe.illꝺ ⁊ ſic.ma.ei⁹ for.) q.ſi dicat ipſe dñatur ⁊ pctõribus ⁊ iuſtis. qꝛ eſt creator omniũ (per mare) eñ intelligunf peccatores ſicut dicit. Eſa.lvij. Cor impij.q.mare feruẽs quod quieſcere nõ põt per (ſiccã) vo intelligunf iuſti a q̃bus aque mundanarũ deliciarũ ⁊ diuitiarũ ſequeſtrate ſunt.ps̄. Aia mea ſicut terra ſine aqua tibi.⁊ p̄pter hec oĩa (venite) ad dñm.i. redite per viã penitẽtie.de qua Exod.v. Deus hebreorũ vocauit nos vt eamus viã triũ dierũ in deſerto ⁊ ſacrificem⁹ dño deo noſtro ⁊ dicit hic quattuor vba. Primo (venite) Secũdo (adoremus) Tertio (procidamus ante deũ.) Quarto (ploreṁ⁹ corã dño) Primũ cõtra pigros. Secundũ cõtra ſupbos. Tertiũ cõtra rigidos. Quartum cõtra duros Multi eñ ſunt pigri ⁊ venire ad deũ nolũt. ſed in lectulo fetido.ſ.in conſcia immũda ⁊ in peccato iacẽt ⁊ computreſcũt iumẽta in ſtercore ſuo. Joel.j. Multi etiã ſunt ſupbi ⁊ rigidi q̃ ipſum adorare p debitũ cultũ nec ante ipm p̄cidere p humilẽ timorẽ nolũt de talibus. Job.xv. Tetendit aduerſus deũ manũ ſuã ⁊ cõtra oĩpotentẽ roboratus eſt. cucurrit aduerſus deũ erecto collo ⁊c. Sũt ⁊ duri corde ⁊ plorare pro ſuis peccatis non q̃runt.nec malleo verbi dei emolliri poſſunt:vnde dicit Zach.vij. Poſuerũt cor ſuuz vt adamantẽ ne audirẽt legem.ꝙ etiã dicit (plorem⁹ ante deũ q̃ fe.nos) eſt cõtra hypocritas qui plorare ⁊ orare volũt corã hoibus vt ſancti reputenf. Math.vj. Cuz oratis nõ eritis ſicut hypocrite q̃ amant in ſynagogis ⁊ in angulis plateaꝝ ſtantes orare vt videanf ab hoibus ⁊c.H aũt debem⁹ facere qꝛ ipſe ⁊ nõ alius eſt dñs deus nr̄. vt ſupra expoſitũ eſt Joſue.xxiiij. Seruiemus dño (qꝛ ipſe eſt dñs de⁹ noſter ⁊ nos) diſcretiue.dicit (nos) qꝛ vt dr̄ in ps̄. Nõ fecit taliter oĩ nationi (nos) ergo (pplus paſ.e.) oẽs videlicȝ fideles q̃ corpus ſanctũ ſumũt.ps̄.panẽ angeloꝝ mã.hõ.ſpãliter aũt ſacerdotes dicunf (ppl̄s paſ.eius) qꝛ continue.i.q̃tidie comedũt in mẽſa regꝭ xp̄i ipm panẽ corporꝭ ⁊ bibunt ſanguinẽ ip̄i⁹.ij. Reg.ix. Miſphiboſeth comedit ſup menſam tuã q̄ſi vn⁹ de filijs regis.i.de angelis.⁊ dicit (pplus) in quo notaf diſcretio ⁊ vnitas ſiue concordia q̃ maxime neceſſarie ſunt miniſtrꝭ eccleſie. Item (populus paſcue eius) ſunt theologi:de q̃bus Eſa.xlix. Super vias paſcẽtur ⁊ in oĩbus planis paſcua eoꝝ nõ eſurient neq; ſitient ⁊ nõ pcutiet eos eſtus ⁊ ſol.i.vbi ſcriptura plana eſt ibi nutrit:vbi obſcura eſt.ibi exercet.⁊ q̃ vere in ea paſcũtur non eſuriũt nec ſitiunt diuitias vel prebẽdãs nec delicias. Itẽ populus paſcue eius ſunt cõtemplatiui Ezech.xxxiiij. In paſcuis vberrimis paſcam eos ⁊ in montibus excelſis iſrael erunt paſcua earũ.id eſt in celeſtibus ⁊ arduis.⁊ infra in paſcuis pinguibus paſcenf ſuper montes iſrael ego paſcam oues meas.ps̄. Nihil mihi deerit in loco paſcue (⁊ oues manus eius) oues man⁹ dei.id eſt manui eius aſſuete ſunt ⁊ fideles omnes ⁊ precipue religioſi quos oẽs ipſe pro volũtate ſua deducit ſicut oues ſimplices.ps̄.qui deducit velut ouẽ ioſeph.hij deſignati ſunt per ouem illã de qua ſumpſit nathan parabolaz ad dauid.ij. Re.xij. Paup hõ inq̃t nihil hẽbat oĩno p̄ter vnã ouẽ puullã quã emerat ⁊ nutrierat ⁊ q̃ creuerat apꝺ eũ cũ filijs ei⁹ ſimul de pane eius comedẽs ⁊ de calice bibẽs ⁊ in ſinu illius dormiens eratq; ei ſicut filia.paup ille chriſtus poteſt dici ouis illa paruula religio q̃ ſub manu dei paſcif ⁊ nutrif. Eſa.vj. Paſcet vnuſquiſq; eos q̃ ſub manu ſua ſunt multofortius paſtor bonus chriſtus oues etiã man⁹ eius dicunf omẽs anie:eo ꝙ ad manũ eius oportet reducere: ⁊ ab eo recipiãt ſicut meruerint ⁊ liberenf bone de manu luporũ.i.p̄latorũ maloꝝ q̃ mõ eas diripiũt. Hiere.xxxiij. Adhuc trãſibunt greges ad manum numerãtis ait dñs Ezech.xxxiiij. Egoipẽ requirã oues meas ⁊ viſitabo ſicut viſitat paſtor gregẽ ſuũ.i.nõ ſicut mercẽnarius alienũ: in hoc aũt cognoſci põt ſi ſumus oues xp̄i ſi vocẽ eius audiamus:vñ addit (hodie ſi vocẽ eius au.) Jo.x. Oues mee vocẽ.m.audiunt ⁊ ego cognoſco eas ⁊ ſequunf me ⁊ ego vitã eternã do eis ⁊c. Hodie aũt nõ audif vox xp̄i: vocantis ad penitentiã. Prouer.j. Vocaui ⁊ renuiſtis. Eſa.xxij. Vocauit dñs ad fletũ ⁊ ad planctũ ⁊ ad caluiciũ ⁊ ad cingulũ ſacci ⁊ ecce gaudiũ ⁊ leticia.bene autẽ audif vox vocantis ad p̄bendas (hodie).i.in vita p̄ſenti q̃ eſt vnũ hodie. Futura vo vita eſt cras. Marcialis ſera nimis vita eſt craſtina viue hodie.quicũq; nõ viuit quõ poteſt audire. Et nota ꝙ multi ſunt q̃ non audiunt videlicet.

D Multi ſũt qui nõ audiunt.

¶ Quia longe ſunt. Eccli.iiij. Appropinqua vt audias.

¶ Quia ſurdi. Eſa.xlij. Surdi audite.

¶ Quia dormiunt. Eccli.xxij. Cũ dormiente loquif q̃ narrat ſtulto ſapientiam.

¶ Quia declinãt ad alia. Prouer.xxviij. Qui declinat aurem ſuã ne audiat legem ⁊c.

¶ Quia obturant aures vt aſpis.ps̄. Furor illis ſm̄ ſimilitudinẽ ſerpentis.

¶ Quia mortui. Eccli.iiij. Laudaui magis mortuos q̄ viuentes.⁊c.

¶ Quia videlicȝ viui fugiũt ſermones dñi ⁊ exeunt eccleſiam. Zach.vij. Nolunt attendere ⁊ auerterũt ſcapulã recedentes (nolite obdurare) Secũda pars vbi monet ipſe xp̄s iudeos ne obdurenf ne cõtingat eis vt patribus. Dicit ergo o vos iudei (nolite obdurare corda vr̄a) ſ emollite ea ⁊ flectite ad fidẽ chriſti:⁊ p̄dicationẽ apl̄oꝝ. Zacha.vij. Cor ſuũ poſuerũt vt adamantẽ ne audirẽt legẽ: ⁊ verba q̃ miſit dñs: de iſta duricia arguebat eos ſtephs. Act.vij.dicẽs. Dura ceruice ⁊ incircũciſi corde ⁊ auribus vos ſpiritui ſancto reſtitiſtꝭ ſicut patres veſtri ita ⁊ vos.vnde hic monet eos ne obdurẽt corda ſicut illi patres obdurauerunt:hoc eſt qꝺ ſequitur.

¶ Sicut in irritatione: ſcꝺm diem tempta- 8
tionis in deſerto.

¶ Sicut in irritatione).i.in prouocatiõe dñi a parẽtibus vr̄is facta (ſcꝺm diẽ).i.in die (tẽptationis) facte (in deſerto) ſed quid eſt qꝺ dicit in irritatiõe.nõne.j. Coꝝ.xiij.dicitur. Charitas nõ irritaf ⁊ deus charitas eſt.j. Jo.iiij. Ergo deus nõ irritaf. Solutio ira nõ cadit in deum.ſed non ſtat per hoies:ideo etiã dicif deus irritari: quia vindicat ſe ſicut irritatus.aggrauat aũt hic peccatum iudeoꝝ multis modis. Primo a tẽpore cũ dicit (ſcꝺm diẽ temp.) Secũdo a loco cũ dicit. (in deſerto).ſ.vbi magis timere deuȝ deber nt. Tertio ab infidelitate cum dicit.

¶ Ubi tentauerunt me patres veſtri: pro- 9
bauerunt et viderunt opera mea.

¶ Ubi tẽp.me pa.veſt.) Dicẽtes nũquid poterit deus parare menſam in deſerto. Quarto ab ingratitudine qua ingrati fuerũt dño vbi dicit (probauerũt ⁊ vide. opa mea) id eſt miracula q̃ feci coram eis.⁊ tñ nihilomin⁹ peccauerunt ⁊ non crediderũt in me. Item quinto aggrauat peccatũ eoꝝ a diuturnitate peccati:cum dicit.

¶ Quadraginta annis offenſus fui genera- 10
tioni illi: et dixi ſemper hi errant corde.

¶ Quadraginta annis).ſ.toto tp̄e quo fuerũt in deſerto

Nūeri.xxxij. Iratus dn̄s aduerſus iſrael:circūduxit eū p deſertū.xl.annis donec cōſūmaret vniuerſa generatio q̄ fecerat malū in cōſpectu dn̄i. Sexto aggrauat peccatū q2 nō ex fragilitate ſed ex certa malicia peccabāt:vnde addit (dixi ſemp hi errant corde).i.ex certa malicia ⁊ voluntate cordis hoc eſt errare corde. Septimo aggrauat peccatum a ſtulticia eorū cum ſubiungit.

11 **Et iſti non cognouerūt vias meas:vt iuraui in ira mea ſi introibunt in requiē meā.**

(Nō cog.vias.m.) Hiere.v. Stultus ꝑplus meꝰ me nō cognouit.vel ita cōiunge litterā (⁊ iſti nō cognoue.).i.cognoſcere noluerūt (vias meas).i.p̄cepta mea (vel opera mea) ideo ſi (introibūt).i.nō intrabūt (in requiē meam) eternā (vt).i.ſicut iuraui).i.ſtatim (in ira mea) in volūtate vindicādi ⁊ puniendi rebelles ⁊ incredulos. reuocatis illis me ſint ſiles patribus ſuis in culpa:ſbiungit etiam de pena vt magis timeant ⁊ libentius reſipiſcant. vñ dicit.i. ꝓpter q̄d (iuraui).i.firmiter cōminatus ſuz (in ira mea ſi introibūt in requiē meā).i.in terrā promiſſiōis.⁊ eſt apoſiopeſis.q.d. ſi hoc ꝯtinget ſupple quodlibet aliud impoſſibile accidet vel nō credatis mihi:de hoc iuramēto habetur Nūeri.xxxij.qui iratus iurauit dicēs. Si videbunt homines iſti q̄ aſcendūt ex egypto a.xx.annis ⁊ ſupra terraz quā ſub iuramēto pollicitus ſuz Abraā Iſaac ⁊ Iacob.⁊ Nūeri.xiiij. Dimiſi eis iuxta verbū tuū:viuo ego ⁊ implebit gloria dn̄i in vniuerſa terra:attamē hoīes q̄ viderunt maieſtatē meam ⁊ ſigna mea q̄ feci in egypto ⁊ in ſolitudine ⁊ tēptauerunt me iā p.x.vices nec obedierūt voci mee nec videbūt terrā pro qua iuraui patribus eorū. Moraliter (nolite obdurare corda vr̄a) multi indurāt corda ſua. intantū ꝙ nec igne liquefieri nec malleo poſſunt frāgi nec aqua emolliri.i.verbo dn̄i qđ eſt ignis ⁊ malleus ⁊ aqua ignis ad liquefaciendū:malleus ad conterendū: aqua ad mollificandū:de duobus p̄mis Hiere.xxiij. Nūquid non verba mea ſunt q̄ſi ignis ⁊ ſicut malleus cōterent petras. De tertio hr̄ Hebr̄.vj. Terra ſepe venientē ſup ſe bibens ymbrē ⁊c̄.i.verbū dei.de taliū duricia conqueritur dn̄s Hiere.v. Indurauerūt facies ſuas ſupra petrā ⁊ noluerūt reuerti ⁊ quibuſdā ꝓmittit Ezech.xj. Auferam a vobis cor lapideū ⁊ dabo vobis cor carneū qđ etiā plus eſt:nō poſſunt quidē emolliri vnguētis diuerſis beneficiorū dei:ſed quāto dn̄s plura eis beneficia largitur.tanto magis dura fiunt ⁊ rebelles. Eſa.xlviij. Scio q2 durus es tu ⁊ neruus ferreus ceruix tua.⁊ frons tua erea. Neruus inq̄tuz neruus flecti pōt ⁊ foueri ⁊ molliri vnguēto.ſed neruus ferreus nō. Item frons erubeſcit.ſed frons erea nō erubeſcit. ſed ſi feriatur reſonat. Ita tales ſi corriguntur murmurant ⁊ erubeſcere neſciūt nec flecti ad emendationē poſſunt:⁊ ꝓpter hoc bene cōparantur iudeis rebellibus q̄ tot a dn̄o beneficia recipiētes ⁊ tot mirabilia vidētes ſemp cōtra dn̄m murmurabāt.ideo dixit (nolite obdurare corda vr̄a ſicut in irritatiōe ſcd̄m diē tēpta.in de.vbi temp.me pa.vr̄i.proba.⁊ vide.opa mea.) ⁊ eſt ſenſus ſatis moralis:vt nō ſint modo ita duri:⁊ rebelles ſicut fuerūt filij iſrael in deſerto. ⁊ ſm̄ hoc totū qđ ſequitur vſq3 in finē pſalmi nō mutatur a p̄cedenti expoſitiōe litterali. Poſſumꝰ etiā magis moraliter dicere vt hec oīa ſpūaliter intelligamus (ſicut in irritatione ⁊c̄.) p deſertū eni̅ intelligitur pn̄ia vl̄ religio in qua nō eſt delicioſorū ciboꝝ abūdantia.⁊ cū hō de peccato exit ⁊ trāſfert ſe ad ſtatū pn̄ie vel de ſeculi vita ad religionē:de egypto exit ⁊ deſertū intrat p qđ tandē trāſire valeat ad terrā ꝓmiſſiōis.ſ.ad terrā viuentiū:ſ3 in h̄ exitu pharao ꝯtēptus ſurgit in ſcādala:q2 dyabolus cōtra tales inſurgit.⁊ tēptatiōes cōmouet:vñ dicitur Eccli.ij. Fili accedēs ad ſuitutez dei ſta in iuſticia ⁊ p̄para aiam.t.ad tēptationē:q̄ ḡ in hoc tēptationū cōflictu bn̄ pugnāt deū placāt. Qui aūt ſtatim ſe vinci ꝑmittūt deū irritāt.ſicut dicit Iob.xxvj. Simulatores ⁊ callidi ꝓuocāt irā dei.quis eni̅ eſt ſimulator.niſi q̄ añ bellū ſe dei militē oſtētant ⁊ in bello cōtra hoſtē pugnare recuſat.bn̄ ergo cōpetit huic expoſitōni lr̄a Hiero.q̄ ſic h3 (nolite obdurare cor.vr̄a ſicut ⁊c̄.) cū eni̅ hō in tali conflictu eſt:ſemp dicit ei conſcia ⁊ ſuggerit ſpūſſanctꝰ ꝙ reſiſtere d3.ſed q̄dā obdurāt corda ſua diſſimulantes dei admonitiōi ⁊ nolētes audire.nō ſicut ꝓpheta q̄ dicit.audiaz q̄d loquatur in me dn̄s deus (nolite) ergo inq̄t (obdurare cor.vr̄a ſicut in irri.ſcd̄m diē tēp.).i.vt deū irritetis ⁊ prouocetis in die vel in hora tēptatiōis nō reſiſtendo (tēptationis) dico q̄ homini infertur (in deſerto).i.in initio conuerſionis ſue ſiue ad penitentiā ſiue ad religionē (vbi tēptame pīes vr̄i).i.illi q̄ vos ſuo exēplo peccato ⁊ pigricie generūt Nūeri.xxxij. Ecce inq̄t vos ſurrexiſtis pro p̄ribus veſtris incremēta ⁊ alūni hominū peccatorū.quō aūt tēptent deū dicitur in pſalmis ⁊ tēptauerūt deū in cordibus ſuis:vt peterent eſcas aiabus ſuis ⁊ male locuti ſunt de deo dixerūt. Nūquid poterit deus parare mēſaz in deſerto ſic faciūt multi qui cū penitentiā aſſumpſerint vel religionez intrauerint.ſtatim timēt mori fame.⁊ dicūt ꝙ hoc qđ inceperūt ſine corpis periculo cōſummare nō poſſent. vñ accidit ꝙ bonū p̄ncipiū non ſequitur bonus finis:ſed cū ſpiritu ceperint:carne ꝯſummantur ſicut dicit apl̄s Gal.iij. Sic ſtulti eſtis vt cū ſpū ceperitis nunc carne cōſummemini. Oſtēdit autē ꝙ cōſummare poſſent ſi vellent cū dicit (ꝓbauerūt ⁊ viderūt opa mea).q.d.p hoc qđ viderūt ꝙ eos extraxi de peccato vel de ſeculo.ꝙ vtiq3 apud homīes eſt impoſſibile ſcire poſſunt ꝙ auxilio meo perſeuerare poterūt in bono qđ iā inceperūt:ſm̄ ꝙ dicit Oratius. Dimidium facti q̄ bene cepit h3.ſapere.aude.incipe ꝓpter hoc ne tēptatione victus hō a bono incepto deſiſtat. monet apoſtolus.j.Cor.x. Temptatio vos nō apphendat niſi hūana.fidelis aūt deus q̄ nō patietur vos tēptari ſupra id qđ poteſtis.ſed fa.cū temp.etiā prouen.vt poſ.ſuſtinere.⁊ q2 tales patres tales filios generāt in peccato. bn̄ de vtriſq3 ſubiūgit (quadraginta annis offenſus fui generatiōi illi) ſc3 patribus ⁊ filijs.i.imitatoribus peccantiū q̄ ſi ad horā credant ⁊ penitentiā vel clauſtralē vitā incipiant.tn̄ tempore tēptationis recedūt Lu.viij.talibus offenditur dn̄s ſicut dicitur Hiere.xiiij. Populo qui dilexit mouere pedē ſuum ⁊ dn̄o non placuit.⁊ dicit (.xl.annis) p quos vt in gloſa dicitur oīa ſecula deſignantur quia quadragenarius conſtat ex denario qui eſt primus limes numerorū ⁊ plenitudinē ſignificat:⁊ ex quaternario qui ad quattuor tempora referuntur.cū ergo dicit dominꝰ ſe talibus offenſum ſemper.eis aūt offenſus ſemp eſſe dicitur quibus offenditur.ſicut ecōtrario de illis qui finaliter indulgentiā petunt:dicitur in collecta.vt indulgentiā quam ſemp optauerunt pijs ſupplicationibus cōſequantur. Illis autē finaliter offenditur dominus:qui licet incipiant boni eſſe tn̄ finaliter mali ſunt: ſcd̄m ꝙ dicitur Lu.ix.in fine. Nemo mittēs manū ad aratrū ⁊ reſpiciēs retro aptus eſt reg.dei.⁊ qui nō tantū inceperit ſed q̄ pſeuerauerit vſq3 in finē hic ſaluꝰ erit Math.x.ij.Thim.ij. Qui certat in agone non coronabitur niſi qui legitime certauerit.ꝙ autem ita debeat exponi quod dicit (quadraginta annis) oſtēdit cū ſubiungit (⁊ dixi ſemp hi errant corde) ecce ꝙ dicit ſemper ⁊ erraſſe ſemp iudicabitur qui in fine errans inuenietur. Dicit autem ſignanter. (errant corde) non dicit opere:quia error operis finē habuit:ſed error volūtatis finē non habuit.peccare eni̅ opere deſinunt in morte non:quia peccare ampliꝰ non velint ſed quia peccare amplius nō valent (⁊ iſti nō cogno.) id eſt ſcire noluerunt (vias meas) quibus ad celeſtē patriaz itur. Iob.xxj. Qui dixerūt deo recedere a nobis ſcientiaz viarū tuarum nolumus:vel (non cogno.) approbatione ⁊ experimento. Thy.j. Confitentur ſe noſſe deum. factis autem negant (quibus) id eſt quia talibus (iuraui) id eſt minatus ſuz ⁊ immobiliter ſtatui (in ira mea ſi intrabūt) id eſt nō intrabunt (in requiē meam) eternā: vnde littera Hierony.habet (⁊ iuraui in furore meo vt nō introirēt in requiē meā) de qua requie Heb.iiij. Si ieſus requiē p̄ſtitiſſet nunq3 de alia loqueretur.ſ.dauid.poſt hanc diez itaq3 relinquitur ſabbatiſmꝰ populo dei.q̄ eni̅ ingreſſus eſt in requiē dei ⁊ ipſe requieuit ab opibus ſuis ſicut ⁊ deus a ſuis:feſtinemus ergo ingredi in illam requiē: ad quam nos perducat ieſus chriſtus Amen.

E Moralitr̄. de duricia cordis multorum.

F Moralitr̄ ſcd̄m aliū ſenſum.

G Per quadragenarium oīs ſecula deſignantur.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf